אלא באומר מותר (א) דעד כאן לא (ב)קבעי מיניה רבא מרב נחמן אלא אי חדא מחייב אי תרתי מחייב אבל מיפטר לגמרי לא בעא מיניה (ג)רב פפא אמר (א)משכחת לה בתינוק שנשבה לבין העובדי כוכבים (ד)דידע דאסירא (ג) עבודת כוכבים והני עבודת כוכבים לא ידע דאסירן ואי בעית אימא אפי' תימא בגדול כגון דקא טעי בהדין קרא (ה)לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב וגו' סבר כי אסירא השתחואה לעבודה זרה דכסף וזהב אבל דמיני אחריני שריא דהיינו שגגת עבודת כוכבים (ד) וזדון עבודות רב אחא בריה דרב איקא משמיה דרב ביבי (ה)אמר תנא שם שבת (ו) ושם עבודת כוכבים קתני ממאי מדקתני (ז) הבא על אשה ובתה ועל אשת איש והא יש בתו מאנוסתו דלא קתני לה אמרי דכתיבן קתני דלא כתיבן לא קתני והאיכא (ו)בת (ח) אשתו ובת (ז)(בתה) [בתו] ובת בנה דכתיבא ולא קתני אלא שם אשה ובתה קתני ה"נ שם שבת ושם עבודת כוכבים קתני (ט) רב אחא בריה דרב איקא רמי דיליה אדיליה מי אמר רב ביבי בר אביי הכי שם שבת קתני ושם עבודת כוכבים קתני והאיתמר המעלה (ח)אברי פנים בחוץ חייב אברי חוץ בחוץ חייב וקשיא ליה (ט)לרב ביבי בר אביי אי הכי הא דתנן שלשים ושש כריתות בתורה תלתין ושבע נינהו דאיכא (י) המעלה והמעלה מאי קשיא ליה נישני שם העלאה קתני מי דמי (יא) שבת (י)ועבודת כוכבים תנא יתהון (יב)(כ)אבינכיהון גבי כריתות דאיריא משני שם שבת קתני שם עבודת כוכבים קתני גבי העלאה מי תנא יתהון (יג) בינכיהון דשני הכי בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא ב' כריתות ולאו אחד מהו א"ל שוחט והעלה קאמרת הני שני לאוין נינהו אי למאן דגמר מגז"ש (ל)נאמר כאן הבאה ונאמר להלן הבאה מה להלן לא ענש אלא א"כ הזהיר אף כאן לא ענש אא"כ הזהיר (יד) למאן דמייתי לה בהיקש אמר קרא (2)שם תעלה ושם תעשה (מ)מקיש שחיטה להעלאה מה העלאה לא ענש אא"כ הזהיר אף שחיטה לא ענש אא"כ הזהיר דלמא ב' מיתות ולאו אחד קאמרת (טו) מה היא אוב וידעוני א"ל דהא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל (טז)(נ) דתנו גבי (ס)(סנהדרין) [הנסקלין] בעל אוב וידעוני וקשיא לן (יז) ומ"ש גבי סקילות תני ידעוני וגבי כריתות לא תני ידעוני א"ר יוחנן הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו ונימא ידעוני ולא נימא בעל אוב קסבר הואיל ופתח הכתוב בבעל אוב ור"ל אמר הואיל ואין בו מעשה ור"ל מאי טעמא לא אמר כר' יוחנן א"ר פפא דהא חלוקין הן במיתות ור' יוחנן אמר לך חלוקה דלאו הוי חלוקה דמיתה לא הויא חלוקה ור' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל קסבר מאן תנא כריתות ר"ע היא דאמר לא בעינן (יח) מעשה ור"ל נהי דר"ע לא בעי מעשה רבה מעשה זוטא בעי בעל אוב (יט) מאי מעשה אית ביה הקשת זרועותיו הוי מעשה מגדף (כ) מאי מעשה אית ביה עקימת שפתיו הוי מעשה קס"ד (כא) הקשת זרועותיו הוי מעשה זוטא אפי' לרבנן (ע)מיתיבי (פ) בעבודת כוכבים אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה כגון שזיבח וקיטר וניסך והשתחוה וקשיא לן השתחואה לית בה מעשה ואמר ר"ל הא מני ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה ור' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן כפיפת קומתו הוי מעשה מכלל דסבירא ליה לר"ל אליבא דרבנן כפיפת קומתו (כב) לרבנן לא הוי מעשה הקשת זרועותיו הוי מעשה ואלא (כג) כי קאמר ר"ל הקשת זרועותיו הוי מעשה (כד) זוטא אליבא דר"ע אבל לרבנן לא הוי מעשה א"ה אמאי תני יצא מגדף שאין בו מעשה ניתני יצא מגדף ובעל אוב (צ)חדא מתרתי קתני וליתני בעל אוב ולא ליתני מגדף מגדף איצטריך ליה סד"א (כה) הואיל וכתיב כרת דיליה במקום קרבן אימא (כו) מודה ליה לרבי עקיבא קמ"ל דלא עולא אמר בעל אוב דקתני במקטר לשד מתקיף לה (כז) רבא א"כ היינו עובד עבודת כוכבים אלא אמר רבא מקטר לשד ע"מ לחברו א"ל אביי א"כ היינו חובר חבר א"ל התורה אמרה חובר חבר כגון זה בסקילה ואלא חובר חבר דבלאו (כח)הדין הוא א"ל כדתניא (ק)וחובר חבר אחד חובר גדול ואחד חובר קטן ואפי' חובר לנחשים ועקרבים חייב אמר אביי (כט)האי מאן דבעי למיצמד זיבורא ועקרבא אסור ואי קאתו בתריה שרי לר' יוחנן דאמר כפיפת קומתו (ל) הוי מעשה עקימת שפתיו

אלא באומר מותר. לעבוד עבודת כוכבים דהיינו שגגת עבודת כוכבים ושגגת עבודות: **דעד כאן לא בעא מיניה רבא מר"נ.** העלם זה וזה בידו מהו בפ' ד' מיתות (סנהדרין סב.): **רב פפא אמר משכחת לה בתינוק שנשבה לבין העובדי כוכבים.** שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות כגון שחור ושמע שאותה עבודת כוכבים לא) שישנה שם אסורה כד' עבודות הללו והני עבודות לב) הרוב ידעי דאסירן: **שגגת עבודת כוכבים.** דסביר אין עבודת כוכבים של עץ: **רב אחא בריה דרב איקא משמיה דרב ביבי אמר.** לעולם זדון שבת ושגגת מלאכות נמי קחשיב ודקאמרת ליחשיב טפי תנא לא מהדר אלא על מלות שחייבין עליהן כרת: **שם שבת קתני שם עבודת כוכבים קתני.** ולעולם בכל חדא וחדא איכא טובא: לג) **והאיכא בתו מאנוסתו** (ת)**דלא כתיבא.** אלא אתיא הנה הנה אתיא זמה זמה במסכת חגיגה בשילהי פ"ק (דף יא.): **רב אחא רמי.** דרב ביבי אדרב ביבי: **והאיתמר.** במס' זבחים בפ' השוחט (דף קו.): **אברי פנים.** שנשחטה בעזרה: **אברי חוץ.** בהמת קדשים שנשחטה בחוץ: **וקשיא ליה לרב ביבי.** התם בזבחים א"כ דתרי גווני העלאה איכא ניתני בכריתות המעלה חוץ לעזרה אברי פנים והמעלה נמי אברי חוץ: **מי דמי שבת.** חשבון מיוני' תנא במס' שבת (דף עג.) ולעבודת כוכבים במס' סנהדרין (דף ס:): לד) **בנכיהון.** במקומותן: **וגבי כריתות דאיריא.** הוא גרלא בעלמא דחשיב להו למלות שחייבין עליהן כרת איכא למנויי שם שבת שם עבודת כוכבים: **אבל גבי העלאה.** לא לה) אשכחן ביה גלא דליתני במשנה תרי גווני העלאה: **בעא מיניה ר' ירמיה [וכו'] מהו.** אם עשאן בהעלם אחת חייב אחת או ב' מי מחלקן כריתות לחטאות כלאוין אי לא: **שוחט ומעלה** איכא ב' כריתות באחרי מות (ס)שוחט לאו מעלה אלא השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום [וכו' (ע)]וכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה (פ)אבל בשחיטה ליכא לאו כהדיא דהאי דכתיב בפרשת (ויקרא יז) ולא יזבחו עוד את זבחיהם וגו' מוקים ליה בזבחים בפרק השוחט והמעלה (דף קו.) בזובח בהמה למרקולים: **ג"ש.** התם בזבחים בשחיטה נאמר הבאה (צ)ואל פתח אהל מועד לא הביאו ובהעלאה נאמר (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו מה להלן בהעלאה ענש והזהיר: **ושם תעשה.** [ה"ג] שוחט: **אוב וידעוני.** איכא ב' מיתות דכתיב (שם כ) אוב או ידעוני מות יומת דלא מחלק אי זו שיעשה ימות ולאו אחד דכתיב (ק)לא ימצא בך וגו' ושואל אוב וידעוני ובני קרבן נינהו דכתיב בהו כרת (שם) והנפש אשר תפנה אל האובות וקמיבעי לן אי מיתות מחלקות לחטאות והעושן בהעלם אחד חייב שתים אי לא: **הא פלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש.** כאלו הן הנסקלין בד' (א) מיתות (סנהדרין דף סה.) דשמעינן לו) דתרוייהו דאין חייבין עליהן אלא אחת הואיל ובלאו אחד נאמרו הלכך אין חילוק חטאות ביניהן להכי לא חשיב אלא חד מינייהו דכולהו כריתות דתנן במתני' למנינא דחטאות תנינהו כדאמרי' בריש פירקין (ר)אם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת: **הואיל ואין בו מעשה.** הילכך לאו בר קרבן הוא אבל אוב יש בו מעשה שמקיש בזרועותיו ומדבר משחיו: **ידעוני** מכניס עצם חיה ששמה ידוע לתוך פיו ומדבר: **דהא חלוקין הן במיתות.** ואי לאו הטעם דלית ביה מעשה מיתות מחלקות לחטאות דהא חלוקין הן במיתות וה"ל למיתנינהו אי הוה בר קרבן: **ר"ע היא דאמר.** לקמן (דף ז.) מגדף מביא קרבן דלא בעינן מעשה: **נהי דלא בעי מעשה רבה.** מדקתני מגדף: **קס"ד.** מדקאמר ר"ל הקשת זרועותיו הוי מעשה ומוקי במתני' דפליגי רבנן אמגדף ולא פליגי אבעל אוב ש"מ דאפי' לרבנן חשיב מעשה: לז) **כרת דיליה.** כרת דמגדף. מישתעי קרא בקרבן עבודת כוכבים בסדר שלח לך (ש)ונפש כי תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה וגו' ובההיא פרשתא כתיב והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו' ונכרתה דמישתעי במגדף וקסד"א הואיל וכתיב במקום קרבן ליחייב קרבן אע"ג דלית ביה מעשה קמ"ל ילא מגדף: **עולא אמר.** היינו טעמא דלא פליגי רבנן אבעל אוב דלאו בהקשת זרועותיו איירי אלא מקטר לשד השדים: **על מנת לחברו.** שיתחבר אליו ויסייענו בכשפיו ולא קיטר לו לשם אלוה: **היינו חובר חבר.** ולא בכרת הוא ולא במיתה הוא אלא בלאו: **חובר חבר כגון וכו'.** שמקטר לשד השדים הוא (ב): **אחד חבר גדול.** שמחבר חיות גדולות ומלמדן יחד: **חבר קטן.** לחיות קטנות לוחש ומחברן בכשפים יחד: **אפילו** זיבורא ועקרבא דלא משיכי אסור ללוחשן: (ת)**וישנו בלב.** עיקר איסורו תלוי ברוע לבו (א)ידע למי נידף הילכך לא חשיב מעשה אלא השתחואה אגו רולין שמשתחוה לעבודת כוכבים לח): גליון. **הואיל וישנו בלב.** עיקר איסורו במחשבת הלב ואין כאן מעשה ומה שמדבר אינו אלא משמיע איסורו אבל כפיפת קומתו היינו עיקר איסורו דאילו היה מדבר כמקלל עבודת כוכבים בלא השתחואה לא מחייב דאין עיקר בלב אלא כפיפה היא החיוב. נראה לי:

תוספות דילמא שתי מיתות וכו'. יומתו גו' דמיהם בם אבל מדכתיב יומתו לשון רבים לא תשמע חילוק דבעריות נמי כתיב ונכרתו לשון רבים ואפילו הכי איצטריך קרא לחלק: **הואיל ואין בה מעשה.** תימה דלעיל אמר דתנא ג' כריתות לסימניהו לכריתות אלמא אע"ג דלית בהו חיוב חטאת ה"נ ליתני ידעוני דכרת מיהא אית ביה: **ואי אתו בתריה שרי.** תימה ה"ד אי דליכא סכנה פשיטא דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ואי ליכא סכנה אמאי שריא:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ו מהלכות שגגות הל' ג ופ"ג הלכה י:
יד ב מיי' פ"ט מהל' מעשה"ק הל' ה:
ג [מיי' שם הל' ו]:
טו ד מיי' פ"ג מהלכות ע"ז הל' ג ופ"ו מהל' שגגות הל' ח:

רבינו גרשום

בהו הרבה לאוין וכרת אחת. אלא כרת באחותו אמאי איצטריך וקסבר ר' יצחק אחותו דרישיה דקרא לאו לדרשא אתי אלא אורחיה דקרא הוא ולגופיה איצטריך איש אשר יקח את אחותו ואחות דסיפיה מיבעי ליה לחלק. ואי קשיא אמאי קאמר ר' יצחק אחותו דרישא אורחיה דקרא הוא הא מפיק ליה לדונו בכרת ולא במלקות. ההוא לא מפיק אלא מכרת ולא מאחותו. ואמרי לן ר' דמפי מכות קא מהדר האי אי בעית תימא יליף עונש מאזהרה עלה דר' יצחק דאמר עונשין מן הדין וקאמר אי בעית תימא אחותו בת אביו ובת אמו יליף עונש מאזהרה ולא מן הדין שהרי כתיב אזהרה באחותו בת אביו ובת אמו דכתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך ויליף עונש מאזהרה. והכא לא מיתוקמא הכי משום דרבנן לא בעי ילפי הכי עונשין מאזהרה אלא מיתבעי להו כרת באחותו לומר שאין עונשין מן הדין: אף אנן נמי תנינא. כר' אלעזר אמר ר' אושעיא דלאוין מחלקין: דמה קטרת לאו בפ"ע דכתיב והקטרת אשר תעשה במתכונתה לא תעשו וחייב עליה בפ"ע כדכתיב איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת: וכי תימא מיהא לא איייא דמשום הכי תנא מפטם את הקטרת במיעוטי משום דקא בעי למיתנייא פיטומין גבי הדדי איכ נתנוי איפוך: אי בגברי. קא חשיב והני ל"ו כריתות אי עברי להו ל"ו גברי מיחייבי כל חד כרת א"כ ד"ל אשה הנרבעת לבהמה מבינייהו: אי בנשי קא חשיב. דאי עברי להו ל"ו נשי גבי [הדדי] מיחייבא כל חדא כרת: ד"ל מינייהו הבא על הזכור ועל הבהמה. דהני לא מיתוקמי אלא בגברי ובצר להו תרתי אי אמרת מילה נמי הא ליתא בנשי: הא לא קשיא דלא מיירי אלא בלאוין. לאותוי הכי ד"ל אשה הנרבעת ותני הכי במקומה והביא זכור עליו דהוא נשכב לזכר: ור' ישמעאל הוא דאמר חייב שתים דנפיק ליה מתרי קראי כדאמר לקמן. והא מוקמי מגדף בהני ומוקמי לה כר' עקיבא ולא בעי מעשה אלא רישא נמי ר' עקיבא היא ור' עקיבא סבירא ליה בהבא על הזכור והביא זכור עליו דאינו חייב אלא אחת א"כ בצרא להו חדא: וכי תימא כולה מתניתין ר' עקיבא וברישא בהבא על הזכור סבר לה ר' עקיבא כר' ישמעאל דחייב שתים. ומן לא יהיה קדש היינו שלא יהא נשכב כותה: ולר' עקיבא. דמפיק ליה בחד [קרא] אינו חייב אלא אחת: אלמא לא סבר לה כר' ישמעאל אלא רישא וסיפא ר' ישמעאל ובמגדף סבר לה כר' עקיבא דלא בעי מעשה אע"ג דכתיב בעשותה ועשה אחת: אי הכי. לר' ישמעאל דמיחייב ב' ליתני נמי והביא בהמה עליו ועשייה חדא: האמר אביי כר' היינו תיוהא. וכי כתיב לא יהיה קדש בגברי כתיב. דלא יהא נשכב לאדם ולא לבהמה. והאי דקא בעי הבא בזכור אזהרה לנשכב מה שאין כן בשאר עריות היינו טעמא דבשאר עריות סגיא לתרוייהו בחדא אזהרה שהרי הנשכב נהנה כשוכב הבא על הזכור והשכב אינו נהנה: ר' אלעזר משמיה דרבא אמר. לעולם בגברי קא חשיב ולא צריך לאפוקי אשה הנרבעת דתנא תנא ל"ג חטאות ותנא ג' כריתות דליה בהו חטאת לסימנינהו להשלים ל"ו כריתות ומאי דתנא כריתות בלא חטאות מדקתני סיפא פסח ומילה דליה בהו חטאת דהוי מצות קום עשה נינהו: הוקשה כל התורה לע"ז. משום דכי דבר ה' בזה היינו שבזה על דבור ראשון לא יהיה: ותנא נמי כרת באשה הנרבעת לסיומא דבין דליתה בגברי לית בה חטאת: והנך אחריני דהוו לא תעשה ואיתנהו בגברי אית בהו כרת וחטאת: המחלל את השבת. קא חשיב ליה בכרת אחת. אמרי והא שבת [illegible]

מסורת הש"ס

א) [שבת ע: וש"נ], ב) עי' נכ"ם דמוחק מן דידע עד דאסירן ועי' נכה"י שמחקים גי' הספרים, ג) עי' נכ"ם דלא גרס גם אמתו ועי' נכה"י, ד) כ"ם, ה) [זבחים קו.], ו) [עי' תוס' זבחים קו. ד"ה הכי וכו' מה שכיוונו בקושית תימהו], ז) [גי' הערוך בסנהדרין ע"ש ערך קן א], ח) [זבחים קו:], ט) סנהדרין סה. כל הסוגיא ע"ש, י) כ"ם, כ) [סנהדרין שם יסג.], ל) [יבמות מח: וש"נ], מ) סנהדרין סה., נ) נ"ל תסי"ד, ס) [ויקרא יז], ע) [דברים יג], פ) [תמיד יב:], צ) [ויקרא יז], ק) עי' נכ"ם שגורס במקום לא ימצא אל תפנו אל האובות וכן פירש"י לעיל במתני' וכן גירסת נכה"י, ר) [לעיל ב:], ש) [במדבר טו], ת) מכאן שייך [עמ' הבא], א) בס"ח: לכו ולכו,

תורה אור השלם

1. לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם: שמות כ יט
2. כי אם במקום אשר יבחר יי באחד שבטיך שם תעלה עלתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך: דברים יב יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הא פלוגתא וכו' כד' מיתות הס"ד ואח"כ מ"ה הואיל דשניהם בלאו א' דשמעינן דתרוייהו: (ב) ד"ה חובר וכו' הוא בסקילה הס"ד:

מוסף רש"י

הבא בסוף המסכת

שיטה מקובצת

א] ב] עי' בחרושין: ג] עבודת כוכבים ס"א דלא ידע דאסירא עבודת כוכבים א) ועבודות הני דאסירין לא ידע: ד] תיבות וזדון עבודות בקצת ספרים ליתא. גיליון: ה] ביבי בר אביי אמר: ו] שבת קתני ושם: ז] עי' בחרושין: ח] והאיכא בת בתו תיבות בת אשתו ואות ר' נמחק גיליון ומתיבת והאיכא עד תיבת רב אחא בקצת ספרים ליתא ע"כ: ט] רב ס"א אחא מתני להא דרב אחא ברי' דרב איקא משמיה דרב ביבי בר אביי ורמי דיליה אדיליה מי כו': י] יא] עי' בחרושין: יב] בבונכיהון אות א' י' נמחק: יג] בבונכיהון דשני הכין אות י' נמחק: יד] הזהיר אי למאן: טו] קאמרת ימה היא כו' א"ל אין א"ל הא אות ד' נמחק: טז] ור"ל דתנן גבי אות ד' נמחק: יז] לן מ"ש גבי סקילות דתני ידעוני אות ר' נמחק: יח] מעשה והא דתניא אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה לאפוקי הרהור דלא וכו': יט] מאי מעשה ס"א זוטא: כ] מאי מעשה. ס"א זוטא: כא] קס"ד דהקשת זרועותיו לר"ש לקיש הוי מעשה אפי' לרבנן מיתיבי בעי' לעולם אימו: כב] קומתו לא הוי מעשה השתא ד"ל כפיפת קומתו לרבנן: כג] ואלא מאי כי: כד] תיבת זוטא נמחק: כה] עי' בחרושין: כו] אימא מודו ליה' אות ה' נמחק: כז] לה רבה א"כ היינו כו' אלא אמר רבה מקטיר לשד: כח] דבלאו הידין הוא: כט] אביי הילכך אפי' למיצמד זיבורא תיבות האי מאן נמחק: ל] קומתו לרבנן הוי: לא] עבודת כוכבים שנשבה שם תיבת שישנה נמחק: לב] זוהו לא ידע תיבת הרוב נמחק: לג] מה"ד בתו מאנוסתו לא כתיבא ותיבת האיכא נמחק: לד] מה"ד בבונכיהון במקומותן: לה] אשכחן בזונא דליתני: לו] דשמעי' מתרוייהו דאין חייבין עליהן כו' הואיל ובלאו אחד: לז] מעשה הס"ד ומה"ד הואיל וכתיב כרת דיליה במקום קרבן לעיל מיניה: לח] כוכבים, [illegible]

לו] נראה דצ"ל [illegible]